

הכנסת השמונה-עשרה

הצעת חוק של חבר הכנסת דני דנון

פ/18/3143

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון – תביעה נגד נתבע שזהותו אינה ידועה), התשע"א-2011

הוספת סעיף 75 א 1. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984¹, אחרי סעיף 75 יבוא:

"תביעה נגד נתבע 75א. (א) בית משפט מוסמך לדון בתביעה אזרחית שזהותו אינה ידועה שהוגשה נגד אדם שזהותו אינה ידועה לתובע, ובלבד שיחד עם כתב התביעה יגיש התובע בקשה לחשיפת זהות הנתבע (להלן – הבקשה), בהתאם להוראות סעיף זה.

(ב) בית המשפט רשאי, לבקשת התובע, להורות לאדם (להלן – בעל המידע) למסור לבית המשפט את פרטי הנתבע או פרטים אחרים המצויים בידיו הדרושים לבירור זהותו של הנתבע, בהתקיים התנאים הבאים:

(1) התובע הראה כי נקט אמצעים סבירים לגלות את זהות הנתבע טרם הגשת התביעה, וכי לא קיימת אפשרות אחרת לברר את זהות הנתבע;

(2) הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי ניתן לזהות באופן ברור את הנתבע;

(3) הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי קיים חשש של ממש לביצועה של עוולה כלפי התובע כאמור בכתב התביעה, וכי התשתית העובדתית שהונחה לפניו מקימה עילת תביעה בגין העוולה האמורה;

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 178.

(4) הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי התועלת שבחשיפת זהותו של הנתבע והעניין הציבורי בחשיפתו עולה על הנזק שבה.

(ג) פרטים כאמור בסעיף קטן (ב) יועברו לעיונו של בית המשפט; בית המשפט יעביר העתק של כתב התביעה לנתבע בהתאם לפרטיו שהועברו לעיונו, טרם חשיפת זהותו.

(ד) בית המשפט רשאי לאפשר לנתבע להגיש לבית המשפט התנגדות לבקשה מבלי לפגוע בחיסיון זהותו.

(ה) לצורך החלטה בבקשה יתחשב בית המשפט, בין היתר, בסיכויי התביעה ובמעורבות בעל המידע בנושא התביעה או הקשר שבינו לבין הנתבע לעניין נושא התביעה.

(ו) לצורך החלטה בבקשה יתחשב בית המשפט, בין היתר, בסיכויי התביעה ובמעורבות בעל המידע בנושא התביעה או הקשר שבינו לבין הנתבע לעניין נושא התביעה.

(ז) החלטת בית המשפט בבקשה כאמור תהיה החלטה מנומקת.

(ח) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מכל סמכות אחרת שבידי בית המשפט."

תחילה והוראות 3. (א) תחילתו של חוק זה 30 יום מיום פרסומו.

מעבר

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בית המשפט רשאי לדון בתובענה שהוגשה לפני מועד התחילה כנגד נתבע שזהותו אינה ידועה, בהתאם להוראות חוק זה, בשינויים המחויבים לפי העניין ובתנאים שיקבע בית המשפט.

דברי הסבר

המרחב האינטרנטי חולל בשנים האחרונות תמורות נכבדות בהיבטים רבים של החיים הציבוריים במדינת ישראל. בין השאר שינה המרחב הוירטואלי את תחום חופש הביטוי והתקשורת בין בני אדם, כך שלכל אדם ישנה אפשרות להעלות את הגיגיו על פני האינטרנט. בצד היתרונות הרבים, נלווה לכך חיסרון

משמעותי, ביכולת להוציא דיבתו של אדם או לחילופין לפגוע בזכות היוצרים של אדם או חברה, וכל זאת תחת חיסיון חופש הביטוי האנונימי. כך למשל, יכול אדם באופן אנונימי ליטול את זכויות היוצרים של אחר ולהישאר חסין מפני תביעה בשם הזכות לאנונימיות מכוח חופש הביטוי ובשם הזכות לפרטיות. נוכח המצב החקיקתי כיום קבע בית המשפט העליון בפסק הדין ברע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי-טי-סי, כי לאדם שניזוק על ידי אדם אחר שזהותו אינו ידועה לו, לא עומדת זכות לפנות בבקשה לחייב אדם שלישי היודע את הזהות, לחשוף את זהות המעוול בפני הניזוק. ולכן הוסיף בית המשפט העליון וקבע כי כיום לא קיימת אפשרות להגיש תביעה נגד "פלוני" שזהותו אינו ידועה, כדי להגיש במסגרתה בקשה לחייב צד שלישי למסור את המידע שברשותו כדרך שבה מזמנים אדם לעדות. לפיכך, קבע בית המשפט כי מצב זה הוא בעייתי וקרא למחוקק לומר את דברו.

מצב הדברים הנוכחי, שבו נעשים מעשי עוולה אך אין כל אפשרות מעשית להגיש תביעה בגינם, מחייב טיפול מיידי. הבעיה מתמקדת במעשי עוולה ברשת האינטרנט, כדוגמת פרסום לשון הרע או פגיעה בזכויות יוצרים. מבצעי העוולה משתמשים בשמות בדויים, או מסווים את זהותם בדרך אחרת, וללא שיתוף פעולה מצד חברות האינטרנט, אין לנפגע אפשרות מעשית להגיש תביעה להגן על זכויותיו, לאלץ את המעוול לחדול ממעשיו, ולדרוש פיצוי על הנזק שנגרם.

לפיכך מוצע לקבוע הסדר ברוח המלצת בית המשפט העליון (פרשת רמי מור, דברי השופט רובינשטיין) של הגשת תובענה נגד נתבע שזהותו אינה ידועה, וזאת לצורך קיום הליכי ביניים שיאפשרו חשיפת זהותו והגנה על אינטרסים חוקיים של התובע הנפגע.

בנוסף, בכדי לשמור על חופש הביטוי מקום בו נצרך, ההוראה השיפוטית על חשיפת הזהות לא תיעשה באופן אוטומטי. על פי ההצעה, בית המשפט יבדוק כי אמנם לכאורה נפגעה זכות של התובע, ובכך יובטח כי לא ייעשה שימוש לרעה בסמכות בית המשפט. בדרך זו, יוכל בית המשפט לאזן בין זכויות הנפגע, לבין חופש הביטוי של אותו אדם אלמוני וזכותו לפרטיות.

נוכח העובדה שבשנים האחרונות הוגשו תובענות רבות כנגד פלוני שזהותו אינו ידועה, מוצע לאפשר לבתי המשפט לדון בתביעות תלויות ועומדות אלה בהתאם לחוק המוצע, ולא לחייב את בעלי הדין להגיש מחדש את התביעות.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד באדר ב' התשע"א – 30.3.11